

โครงการขับเคลื่อนสำนักส่งเสริมสุขภาพเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒

โดย นายสมศักดิ์ ปิ่นนาค นักวิชาการเผยแพร่ชำนาญการพิเศษ

หลักการและเหตุผล :

กฎบัตรกรุงเทพฯเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในยุคโลกาภิวัตน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดความรับผิดชอบสำคัญ ๔ ประการที่จำเป็นต้องมีหากต้องการให้เกิดการสร้างเสริมสุขภาพ คือ ๑.) ทำให้การสร้างเสริมสุขภาพเป็นศูนย์กลางของวาระการพัฒนาระดับโลก ๒.) ทำให้การสร้างเสริมสุขภาพเป็นความรับผิดชอบสำคัญของรัฐบาลทุกระดับ ๓.) ทำให้การสร้างเสริมสุขภาพเป็นจุดเน้นสำคัญของชุมชนและภาคประชาสังคม ๔.) ทำให้การสร้างเสริมสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีการดำเนินธุรกิจ สอดคล้องกับการออกกฎบัตร ซึ่งเป็นการพัฒนาข้อตกลงร่วมกันตั้งแต่การประชุมนานาชาติเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ ครั้งที่ ๑ ณ กรุงออกตาวา ในวันที่ ๒๑ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ในการสร้างเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้ประชาชนสามารถเพิ่มความสามารถในการควบคุมและปรับปรุงสุขภาพของตนเอง การจะเข้าถึงสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งกาย จิตและสังคมนั้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลต้องสามารถระบุถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุและบรรลุในสิ่งที่ต้องการได้ รวมถึงสามารถปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมหรือสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ สุขภาพจึงมิใช่เป้าหมายแห่งการดำรงชีวิตอยู่อีกต่อไป หากแต่เป็นแหล่งประโยชน์ของทุกวันที่เราดำเนินชีวิต

สุขภาพเป็นแนวคิดด้านบวกที่มุ่งเน้นแหล่งประโยชน์ทางสังคมและแหล่งประโยชน์ส่วนบุคคล รวมถึงศักยภาพทางกายของบุคคล ดังนั้นการสร้างเสริมสุขภาพจึงไม่เพียงความรับผิดชอบของภาคส่วนที่ดูแลสุขภาพเท่านั้น แต่ยังมุ่งไปที่รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลดีต่อสุขภาพซึ่งจะนำไปสู่การมีสุขภาพะในที่สุด การสร้างเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการในการเอื้ออำนวยให้ประชาชนสามารถจัดการกับ สุขภาพของตนเอง รวมทั้งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาสุขภาพในที่สุด การสร้างเสริมสุขภาพจึงเป็นงานหลักกระทรวงสาธารณสุข ในด้านสนับสนุนการจัดการ โรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ รวมถึงปัจจัยคุกคามต่อสุขภาพอื่น ๆ ด้วย เพื่อเป็นการเสริมสร้าง ป้องกัน และการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ ขึ้นเป็น ๔ ระยะ ระยะละ ๕ ปี และมีจุดเน้นหนักแต่ละระยะ คือ ระยะที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ปฏิรูประบบ ระยะที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ สร้างความเข้มแข็ง ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๗๐ – ๒๕๗๔ สู่อำนาจยั่งยืน ระยะที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๗๕ – ๒๕๗๙ เป็น ๑ ใน ๓ ของเอเชีย โดยยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ : เป็นองค์กรหลักด้านสุขภาพ ที่รวมพลังสังคม เพื่อประชาชนสุขภาพดี พันธกิจ : พัฒนาและอภิบาลระบบสุขภาพ อย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน เป้าหมาย : ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน ยุทธศาสตร์ ๔ Excellence : ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคเป็นเลิศ (Prevention & Promotion Excellence) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริการเป็นเลิศ (Service Excellence) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารเป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาล (Governance Excellence)

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย เป็นหน่วยงานภาครัฐที่สังกัดในกระทรวงสาธารณสุข ที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพทุกกลุ่มวัย มีภาระหน้าที่แบ่งเป็น ๒ ภาคส่วน คือ ๑.กลุ่มวิชาการ และ ๒.กลุ่มสนับสนุนวิชาการ การทำงานกลุ่มวิชาการ คือการดำเนินงานขับเคลื่อนสำนักส่งเสริมสุขภาพเป็นองค์กรรอบรู้ด้านสุขภาพ Health Literacy ความสามารถและทักษะในการเข้าถึงข้อมูล

ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวิเคราะห์ แปลความหมาย ประเมิน ปฏิบัติและจัดการตนเอง รวมทั้งชี้แนะเรื่องสุขภาพส่วนบุคคล ครอบครัวและชุมชน เพื่อสุขภาพที่ดี เป้าหมายสูงสุด คือ ต้องการให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลรักษาสุขภาพอย่างยั่งยืน การทำงานกลุ่มสนับสนุนวิชาการ คือ การพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาศักยภาพ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นองค์กรต้นแบบด้านความโปร่งใส สร้างความสามัคคีในองค์กร ยกย่องจิตสำนึก และความรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะของบุคลากร และรวมทั้งสองส่วนในการดำเนินงานภายใต้คำจำกัดความว่า “Be Smart and Healthy in Happy Bureau” คือ การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างความสุขและความผูกพันให้คนในองค์กร พัฒนาสถานที่ทำงานให้น่าอยู่ น่ายินดี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินภาวะสุขภาพเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ พบว่า บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕๓ มีโรคประจำตัว เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง และโรคระบบทางเดินหายใจ เป็น ๓ อันดับแรก สอดคล้องกับพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพเกินครึ่ง อยู่ในเกณฑ์อันตรายต่อพฤติกรรมสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๓ ที่ร้ายแรงที่สุด คือ บุคลากรไม่ออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๘ หากรวมกับ บุคลากรไม่ได้ออกกำลังกายตามเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๖ จะพบว่า บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพมีพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในแบบประเมินสุขภาพตนเอง

การดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นความเชื่อมโยงให้บุคลากรทางด้านสาธารณสุข และประชาชนทั่วไป มีสุขภาพที่ยั่งยืนด้วยตนเอง สำนักส่งเสริมสุขภาพจึงจัดทำโครงการ “การส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพของบุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒” ขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรและประชาชนให้เกิดความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ยกย่องคุณธรรมจริยธรรม สร้างความโปร่งใส พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กร จัดทำสื่อเพื่อสร้างความเข้าใจ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และงานส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการองค์กรของสำนักส่งเสริมสุขภาพ สามารถสนองตอบนโยบายของกรมอนามัย และมีการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามภารกิจหลักของหน่วยงานอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ ตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี กระทรวงสาธารณสุขที่ว่า “ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ :

- ๑.๑ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการของสำนักส่งเสริมสุขภาพให้สามารถสนองนโยบายการดำเนินงานของกรมอนามัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑.๒ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เกิดความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
- ๑.๓ เพื่อพัฒนาสถานที่ทำงานให้เอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
- ๑.๔ เพื่อพัฒนาสื่อในการให้ความรู้กับบุคลากรและประชาชนทั่วไปเกิดความรู้และประเมินสุขภาพตนเองได้
- ๑.๕ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมบุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ เป็นองค์กรต้นแบบด้านความโปร่งใส สร้างความสามัคคีในองค์กร และส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กร
- ๑.๖ เพื่อเพิ่มทักษะบุคลากรภาครัฐและประชาชน ด้านการสื่อสารความรู้ด้านสุขภาพ ด้านการบริหารจัดการเป็นระบบ ด้านการปฏิบัติการ และออกแบบกระบวนการการทำงานให้สอดคล้องกับปัญหา ปัจจัยที่เป็นสาเหตุและความต้องการของประชาชน

๑.๗ เพื่อให้ความรู้ และส่งเสริมเพื่อให้ประชาชนความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์จาก พรบ.ควบคุม การส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๘ เพื่อส่งเสริมให้องค์กรภาครัฐร่วมกันพัฒนาและบูรณาการการดำเนินงานเสริมสร้างความรอบรู้ ด้านสุขภาพของประชาชน

กระบวนการ

- ๑.๑ จัดทำแผนงาน/โครงการตามกำหนดการ และระยะเวลาที่สำนักส่งเสริมสุขภาพกำหนด
- ๑.๒ แต่งตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมโครงการ
- ๑.๓ ประชุมคณะทำงานเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมโครงการฯ
- ๑.๔ ผลิตสื่อความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
- ๑.๕ ผลิตสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร
- ๑.๖ ประกาศคดีปฎิบัติการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
- ๑.๗ การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์การสื่อสารความรู้ด้านสุขภาพ
- ๑.๘ เยี่ยมเสริมพลัง นิเทศ และติดตามงาน
- ๑.๙ สรุปผลการดำเนินงานตามกิจกรรมโครงการ

ผลการดำเนินงาน

๑. การสื่อสารองค์กรและสร้างความเข้าใจงานส่งเสริมสุขภาพสู่ประชาชน : พระราชบัญญัติควบคุมการ ส่งเสริมการตลาดสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น ๒ กิจกรรม คือ

๑. ผลิตสื่อพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. ๒๕๖๐ ในรูปแบบโปสเตอร์ขนาด ขนาดกว้าง ๕๐ ซม. สูง ๗๐ ซม. จำนวน ๕๐ แผ่น เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์สื่อสำหรับผู้รับบริการฝากครรภ์ และประชาชนผู้รับบริการทั่วไป

การวิเคราะห์ Gap Analysis

๒. การประกาศคดีปฎิบัติการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ เรื่อง “พ.ร.บ.นมผง”

๒. ผลิตสื่อเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร

ปัญหาหรือผลกระทบที่ได้รับ

๑. ความรู้/ความเข้าใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่อง พ.ร.บ. นมผง มีอยู่ในบุคลากรหรือประชากรที่ จำกัด
๒. การติดต่อประสานงานทั้งภายนอกและภายในองค์กรยังไม่รวดเร็ว ทำให้กระบวนการทำงานเป็นไป อย่างล่าช้า

แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนาต่อ

๑. จัดทำขั้นตอน/ผังก้าปฏิบัติงาน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติงาน
๒. พัฒนาช่องทางการสื่อสารให้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย

